

ШКОЛЬНАЯ ПРОГРАММА

Т. Ю. АБРОСЬКІНА

БЕЛАРУСКАЯ МОВА

2 КЛАС

ПРАКТЫКУМ

*Дапаможнік для вучняў устаноў адукацыі,
якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай
сярэдняй адукацыі, з рускай мовай навучання і выхавання*

Мінск

«Сэр-Біт»

2024

Ад аўтара

Дарагі вучань!

У гэтым навучальным годзе на занятках ты працягнеш знаёмства з беларускай мовай. Гэта мова нашага народа. Яна вельмі мілагучная і прыгожая.

Гэты практыкум дапаможа табе замацаваць атрыманыя на ўроках веды, а таксама прымяняць уменні ў розных сітуацыях. Пры выкананні заданняў ты зможаш выпрацаваць самастойнасць, бо гэтае выданне ўключае заданні і практыкаванні, якія можна выконваць і на вучэбных занятках, і дома.

У практыкуме ты прачытаеш творы беларускіх дзіцячых пісьменнікаў, прыказкі, прымаўкі, загадкі, пацешкі, калыханкі. Зможаш разгадаць метаграмы, красворды і філворды.

Усе заданні можна выконваць на старонках практыкума.

3. Прачытай словы. Дапішы словы, якія абазначаюць многа прадметаў.

рука – рук..

маска – маск..

песня – песн..

сумка – сумк..

марка – марк..

печка – печк..

4. Разгледзь малюнкi. Маці купіла дзецям прысмакі, у назвах якіх ёсць гук [i]. Пакладзі гэтыя прысмакі ў кошык.

5. Прачытай словы. Дапоўні іх патрэбнай літарай. Якія імёны людзей схаваліся ў словах? Запішы.

Узор: шпінат – Іна.

п..ражок – _____

рап..ра (сл.) – _____

кра..на – _____

кал..на – _____

5. Прачытай часткі прыказак. Злучы пачатак і канец.

1. Дзе шчодрая
праца, там густа,	той працу павінен
любіць.
2. Хто хоча
шчасліва жыць,	дзе лянота, там пу-
ста.

Гук [ў] і яго абазначэнне на пісьме

1. Прачытай скурагаворку. Правільна вымаўляй гук [ў]. Завучы яе.

Лавіў рыбак судака, судзіў судак рыбака:
лоўка, рыбак, ловіш, судаку сорам робіш.

2. Прачытай словы, дапоўні іх літарай ў. Злучы лініяй словы і малюнкi.

ка..баса

ко..дра

ка..пак

божая каро..ка

во..к

ла..ка

4. Прачытай склады. Складзі з іх групы слоў, якія адрозніваюцца адным гукам.

	па
ла	за
	ва

	са
ка	за
	ва

ліс	
міс	ка
кіс	

зор	
нор	ка
дзір	

5. Прачытай забаўлянку. Знайдзі словы, якія пераблыталіся. Падкрэслі словы, якія адрозніваюцца адным гукам.

Ладу-ладу-ладкі,
Пабіліся бабкі
За камочак цеста
Ды пасярод места.

Селі ў запечку,
З'елі перапечку.
Засталіся крошкі,
Іх паелі кошкі.

Абазначэнне гукаў на пісьме літарамі

1. Прачытай літары. Складзі і запішы з гэтых літар слоўнікавае слова.

Буру марскую ў атаку
Зможам мы ператварыць,
Толькі для гэтага варта
Літару ў слоўе змяніць.

З м я рыба,
З я расліна.
З к мяне ўсе піць павінны.
З с я клічу ратаваць,
З н прымушу моцна спаць.

Со..

Вымаўленне і правапіс слоў з ў

1. Разгледзь схему. Раскажы з яе дапамогай правіла пра правапіс літары ў.

а
о
у
ы
э
е
ё
ю
я
і

ў

~~ў~~

~~,ў~~

Лаўка, лоўка, шыў, гарэў, піў.
Каця і Ульяна ішлі ў магазін.
Вера з маці хадзілі на рэчку,
у лес.

Доктар Стук на дрэва ўзлез...

Ведама й дзіцяці:

Гэта лечыць хворы лес

Даўгадзюбы ...

д	з	я			
---	---	---	--	--	--

(У. Паўлаў.)

5. Разгледзь філворт. Прачытай у ім назвы зімючых птушак. Запішы пад малюнкамі назвы, падзяляючы для пераносу.

в	е	л	у	с	н
а	р	г	ш	б	я
б	е	а	э	у	г
с	й	ц	ц	л	і
і	н	і	г	о	р
д	з	я	ц	е	л

Галосныя гукі [о], [э] – [а]. Праваліс слоў з літарамі о, э – а.

1. Прачытай скурагаворку. Устаў прапушчаныя літары. Завучы яе.

Адна с..рока – адна м..рока,
сорак с..рок – с..рак м..рок.

2. Прачытай загадкі У. Паўлава, адгадай. Змяні словы ў дужках так, як патрабуе сэнс. Запішы, пастаў націск у гэтых словах.

Пасярэдзіне (двор) _____

Раскацілася (горы) _____

А малыя гараняткі

Пятачкамі каля маткі. (я[←]ннівС)

Грыва – што ў (конь) _____ падчас.

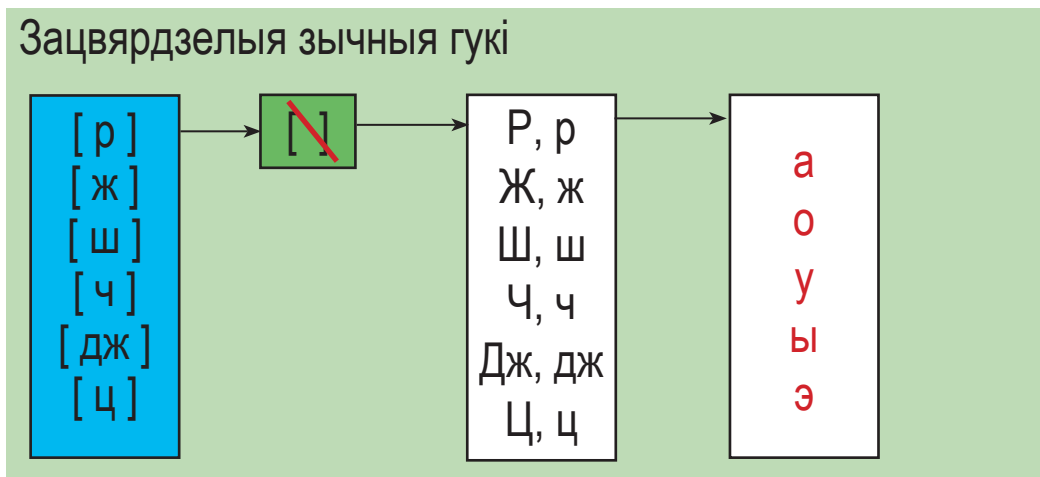
На канцы (хвост) _____ кутас (сл.).

Як раўне, аж стыне кроў.

Афрыканскі цар звяроў. (ў[←]еЛ)

Зацвярдзелыя зычныя гукі. Праваніс слоў з імі

1. Разгледзь схему. Раскажы па ёй правіла правапісу зацвярдзелых зычных.

2. Прачытай загадку. Дзе знаходзіцца гэтая лесвіца? Запішы. Падкрэслі літары, якія абазначаюць зацвярдзелыя зычныя гукі.

Сам вагон адкрыў нам дзверы.

У горад лесвіца ідзе.

Мы сваім вачам не верым:

Усе стаяць, яна ідзе!

- ◆ Эскалатар знаходзіцца ў _____

Ем я вугаль, п..ю ваду, цягну абоз на сто ка-
лёс. (зовараП)

Сто міл..ёнаў гарбароў зробяць хату без
вуглоў. (ікшаруМ)

4. Прачытай верш. Устаў **раздзяляльны мяккі знак** ці **апостраф**. Падзялі выдзеленыя словы для пераносу. Запішы.

Шампін..ён, шампін..ён –
Ці падсмажыць, ці ў булён –
У **застоллі кампан..ён**
І па смаку чэмпіён.

5. Дапоўні сказы патрэбнымі словамі. Запішы.

У воіна вострае

_____.

Пеця знайшоў у лесе грыб

_____.

Тата добра гуляе ў

баяцца кошкі.

Правер сябе

1. Запішы, якія раздзяляльныя знакі ты ведаеш.

2. Пасля раздзяляльнага мяккага знака пішуцца галосныя літары **а, о, у, ы, э, і**. Так ці не? Запішы.

3. Прачытай словы. Падзялі іх для пераносу.
Мільён, п'еса, шампін'ён, вераб'і, здароўе.

4. Прачытай загадку, адгадай. Устаў **раздзяляльны мяккі знак** ці **апостраф**. Запішы адгадку.

Хто мяне заб..е, той сваю кроў прал..е.

←
(рамаК)

5. Прачытай. Упішы ў сказы словы з **раздзяляль-**
ным мяккім знакам ці **апострафам**.

Пеця з _____ пайшоў у кінатэатр.

Тата добра іграе ў _____.

Каця чытае казку на _____.

Словы для ўстаўкі: сям..ёю, камп..ютары,
біл..ярд.

СЛОВА

Значэнне слова

1. Прачытай словы. Растлумач іх значэнні з дапамогай тлумачальнага слоўніка.

Аksamit, бавоўна, поўсьць, лён.

2. Прачытай загадку Д. Біцэль-Загнетавай. Запішы адгадку.

Пасярод дарожкі
Шапачка ў гарошкі.

Белую панчошку
Нацягнуў на ножку.

Калі гэта зух-зух,

Памары нам мух-мух! _____

- ◆ Перакладзі слова **панчошка** на рускую мову з дапамогай слоўніка і запішы.

Панчошка (бел.) – _____ (рус.)

3. Прачытай словы. Перамясці націск так, каб атрымаліся словы з іншымі значэннямі.

Каралі – каралі, п́ара – пара, кара́ – кара,
зала́ – зала, раса́ – раса, каса́ – каса.

◆ Придумай сказы з любой парай слоў.

*Узор. З трубы цеплавоза выходзіць пара.
Любімая пара года Сярожы – лета.*

Словы, якія называюць прадметы

1. Прачытай прыказкі. Падкрэслі словы, якія абазначаюць прадметы.

Быў бы сад, а салаўі прыляцяць. Капейка рубль беражэ.

2. Прачытай верш М. Пазнякова. Абвядзі неабходныя для ўстаўкі літары. Падкрэслі словы, якія адказваюць на патанне **што?**

Града

Што – правер ты –

На градзе

З літараю «р» расце?

Пад густым духмяным кропам

Разлягліся агуркі,

Ёсць радыс, п(е, я)трушка, морква,

Рэпа, рэдзька, буракі.

І г(а, о)рох, і п(а, о)мідоры,

Сельдэрэй і гарбузы,
І цыбуля, і фасоля.
Што не так тут? –
Адкажы.

◆ Што не так у вершы? Выпішы лішнія словы.

3. Прачытай задачу М. Пазнякова. Абвядзі неабходныя для ўстаўкі літары. Падкрэслі словы, якія адказваюць на пытанне **хто**?

Падлічыце

Крочаць да р(а, э)кі купацца
Г(а, о)рнастай,
Ліса, два зайцы,
Во(ў, у)к, вавёрка,
Тры куніцы.
Колькі ўсіх –
Вы падлічыце. (Усяго звяроў _____)

4. Прачытай словы. Падкрэслі ў кожным радзе лішнія слова. Працягни рад.
Лось, алень, рогі, зубр, _____.

Батон, пекар, булка, бублік, _____.

Півоня, гладыёлус, нарцыс, Маргарыта,

_____.

Каваль, сталяр, ганчар, гліна, _____.

5. Прачытай назвы птушак. На якое пытанне яны адказваюць? Выпішы з кожнай назвы слова, якое схавалася ўнутры.

Узор: пенка (хто?) – пена (што?).

сойка (хто?) – _____ (што?)

жаўранак (хто?) – _____ (што?)

пліска (хто?) – _____ (хто?)

шчыгол (хто?) – _____ (што?)

салавей (хто?) – _____ (што?)

зяблік (хто?) – _____ (што?)

Прыназоўнік

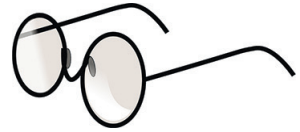
1. Прачытай загадку. Запішы адгадку. Падкрэслі прыназоўнікі. Абвядзі ў дужках патрэбную літару.

Што такое перад намі:

Дзве аглоблі за вушамі,

На в(а, о)чах па к(а, о)лясу

І с(я, е)дзёлка на н(а, о)су.

2. Прачытай загадкі-задачы. Дай адказы вусна. Падкрэслі прыназоўнікі.

Узор. Што без слёз плача? Без слёз плача
скрыпка.

Хто з барадой родзіцца?

Ад чаго гусь плыве?

Што без вады плавае?

Што гарыць без агню?

Што размаўляе на ўсіх мовах?

Адказы: рэха, зара, казёл, бераг, воблака.

3. Прачытай верш А. Пісьмянкова. Выберы і ўстаў прыназоўнікі па сэнсе. Запішы.

_____ марожанага гіну,

а _____ марожаным – ангіна.

Прыназоўнікі для ўстаўкі: на, без, пад, з.

Правер сябе

1. Разгледзь малюнкi. Дзе знаходзіцца мячык адносна ката? Злучы лініяй.

каля

перад

над

2. Прачытай спалучэнні слоў. Падкрэслі словы, якія абазначаюць прадметы.

Цікавая кніга, чырвоны шарык, смачнае марожанае, незнаёмы чалавек.